

**ANDREW SOLOMON, DEPARTE DE TRUNCHI.
DOUĂSPREZECE FELURI DE DRAGOSTE. PĂRINȚI, COPII,
ȘI CĂUTAREA IDENTITĂȚII, TRAD. ILEANA MIRUNA
VOICULESCU, EDITURA HUMANITAS, BUCUREȘTI, 2015.**

Iuliu-Marius MORARIU

MA Candidate

**Faculty of Orthodox Theology / Faculty of History and Philosophy
„Babeș-Bolyai” University, Cluj-Napoca**

ABSTRACT: In this review, the author presents the book of the american writer Andrew Solomon, which analyses some examples of unusual relationships between childs and parents. published in the year 2015, this book is one of the newest in the domain and it brings some new and interesting approaches about the phycology of family.

KEYWORDS: family, childhood, nanism, down malady, deaf.

Cititorul care ia contact pentru prima dată cu ultimele două lucrări ale americanului Andrew Solomon, respectiv cea dedicată fenomenului depresiei¹ sau cea în cadrul căreia acesta analizează diferite tipologii speciale ale relației dintre părinți și copii², asupra căreia ne vom opri în rândurile următoare, se va afla încă dintru început într-o dilemă. Scrisul plăcut, frazele diferite ca întindere dar plăcute ca stil, îi vor da impresia că are de-a face cu o operă literară, în vreme ce, referirile constante la autori și cercetări recente de ultimă oră, sau lista bibliografică din finalul lucrării îl vor duce cu gândul mai degrabă înspre o abordare științifică a unor probleme de importanță majoră pentru societatea în care trăim.

Cu toate acestea, dilema e doar aparentă. De altfel, volumul, al cărui titlu răstălmăcește proverbul popular conform căruia „așchia nu sare departe de trunchi”, poate fi încadrat, de exemplu, în ambele categorii. E o formă fericită a unei cercetări interdisciplinare. Plăcut ca stil, dar atipic totuși ca operă literară, el nu se dorește o lucrare științifică clasică, în cadrul căreia, folosirea unui adevărat jargou lingvistic de specialitate să devină o sursă de ariditate și să

¹ Andrew Solomon, *Demonul amiezii: o anatomie a depresiei*, trad. Dana-Ligia Ilin, Editura Humanitas, București, 2014.

² Idem, *Departate de trunchi. Douăsprezece feluri de dragoste. Părinți, copii, și căutarea identității*, trad. Ileana Miruna Voiculescu, Editura Humanitas, București, 2015.

contribuie la restrângerea arealului de cititor, ci o prezentare degajată și interesantă deopotrivă, care să aibă însă și un aport informațional important în elucidarea unor probleme.

Solomon își propune așadar o prezentare amplă, abundând de exemple ilustrative, a unor situații de dezvoltare a relațiilor de paternitate, respectiv filiație, mai puțin întâlnite, a căror desfășurare este, de obicei, una problematică. Pornind, ca și în cazul volumului despre depresie, de la investigarea propriului sine și descrierea propriilor experiențe, el încearcă să ofere o radiografiere a provocărilor pe care le aduce statutul de părinte, atât în situații normale, cât și atunci când acestuia i se adaugă anumite particularități.

Pagini întregi sunt astfel dedicate relațiilor dintre părinții cu copiii surzi (pp. 57-119), pitici (pp. 120-170), suferinzi de sindromul Down (pp. 171-219), autism (pp. 220-289), schizofrenie (pp. 290-345), diferite forme de dizabilitate (pp. 346-392), rezultați în urma unui viol (pp. 460-513), supradotați (pp. 393-459), delicvenți (pp. 514-572), sau suferind de probleme de orientare sexuală sau de gen (pp. 573-646). Pornind de la „recursul la sine”¹, care poate fi considerat o particularitate a întregii sale opere, el prezintă diferite situații concrete, realizează analize cantitative, încearcă să surprindă particularitățile fiecărei probleme în parte și să ofere un tablou ce să reunească atât perspectivele medicale, cât și cele sociale, culturale sau de alt fel cu privire la o problemă.

Uneori, se străduiește să se transpună el însuși în pielea personajului, alteori empatizează cu el, iar alteori, interacțiunea dintre scriitor și personajul investigat rămâne doar la stagiul de dialog. De fiecare dată însă, reușește să pătrundă în profunzimea lucrurilor și să surprindă aspectele intrinseci ale problemelor.

Faptul că se raportează adesea doar la părinții și copiii proveniți din spațiul american se constituie însă, într-un fel, într-un minus al lucrării. Spațiul european, cel asiatic, sau cel african abordează adesea diferit, în funcție de contextul social sau cultural, situațiile problematice evidențiate de Andrew Solomon. Prezentarea mai multor modalități de raportare la situații cu același background reliefează însă dorința de obiectivitate, de echidistanță și de recunoaștere a diversității, pe care o nutrește autorul.

Pe alocuri, există însă și aspecte neclare în cercetarea realizată de scriitorul american. Bunăoară, în cadrul prezentării unor exemple de tulburare a identității de gen din capitolul dedicat acestui aspect, el lasă să se înțeleagă că, de la o vârstă fragedă, anumiți copii născuți băieți se simțeau fetițe, mamele fiind cele care au sesizat și încurajat acest comportament (pp. 572-584). Ar fi fost de bun augur însă o investigație mai atentă, în care să se vadă clar dacă mama a contribuit sau nu la conturarea acestei așa-zise „identități de gen” și dacă nu cumva ea a fost cea care i-a indus copilului de la o vârstă fragedă această „identitate”, susținând mai apoi că

¹ Acest lucru este exprimat în repetate rânduri de autor în paginile lucrării. Iată ce spune el în finalul ei: „Am început să scriu această carte ca să-mi iert părinții și am terminat-o devenind eu însumi părinte. Înțelegând ce am lăsat în urmă, m-am eliberat ca să trăiesc ce se afla înainte. Am vrut să aflu de ce am suferit atâta în copilărie, să înțeleg cât a depins de mine, cât a depins de părinții mei și cât a depins de restul lumii. Am simțit că le datorez părinților mei și îmi datorez și mie să dovedesc că problema a fost doar pe jumătate la noi. Privind retrospectiv, mi se pare evident că, documentarea mea despre condiția despre părinte a fost și un mijloc de a-mi învinge anxietățile în legătură cu perspectiva de a fi părinte. Însă căile minții sunt nebănuite, și dacă într-adevăr acesta a fost scopul meu ascuns nu mi s-a revelat decât treptat”. *Ibidem*, p. 647. El se folosește așadar de scris pentru a se înțelege mai bine pe sine și pentru a înțelege în același timp lumea în care trăiește. Scrisul este pentru autor atât un act eliberator, cât și unul vindecător, dar în același timp el este un mijloc prin intermediul căruia autorul se confesează, investighează și prezintă și altora rezultatele cercetărilor lui și modul în care s-au repercutat ele asupra vieții sale.

a fost alegerea sa liberă. Apoi, faptul că, în cadrul capitoulului dedicat copiilor minune (pp. 393-459), prezintă doar exemple de tineri care activează în domeniul muzical, e iarăși amendabil. Prezentarea unor exemple de astfel de copii, al căror talent se răsfrânge în domeniul literaturii, al științelor exacte, sau al altor domenii, ar fi oferit o perspectivă mai largă și ar fi contribuit la deschiderea de noi orizonturi în cercetare.

Cu toate acestea însă, dincolo de aceste minusuri, lucrarea se distinge atât prin ineditul și rafinamentul abordării, cât și prin sensibilitatea aparte pe care Solomon o are pentru nuanțe. De exemplu, atunci când vorbește despre copiii delicvenți și modul relația lor cu părinții, el realizează o comparație cu alte forme speciale de manifestare a filiației, valorificând totodată și aspecte ce țin de percepția socială asupra lor:

„Spre deosebire de majoritatea afecțiunilor discutate în această carte, delictul e vina copilului, ceva ce acesta face în mod deliberat, alegerea lui. În parte, e și vina părinților, ceva ce aceștia ar fi putut împiedica dacă i-ar fi oferit o educație morală cum se cuvine și l-ar fi supravegheat cum trebuie. Sau cel puțin așa crede majoritatea oamenilor, părinții de infractori ajungând astfel să trăiască într-o lume dominată de furie și vină, sfâșiați între a-și ierta copiii și a se ierta pe ei înșiși. Conform percepției obișnuite, să fii sau să produci un schizofrenic sau un copil cu sindromul Down e o nenorocire; dar să fii sau să produci un infractor este un eșec. În timp ce părinții de copii cu dizabilități primesc ajutor de la stat, părinții de infractori sunt de multe ori urmăriți penal.

Dacă ai un copil cu nanism nu înseamnă că și tu devii scund, iar dacă copilul tău e surd nu înseamnă că ai și tu o deficiență de auz; dar un copil cu o vină morală echivalează cu punerea sub acuzare a mamei și a tatălui. Părinții de copii care au succes își asumă creditul pentru acest lucru, iar reversul satisfacției de sine a acestora este că părinții de copii ratați trebuie să fii greșit. Din păcate, o creștere virtuoasă nu reprezintă o garanție că copilul nu va ieși stricat. Și totuși, părinții sunt blamați moral, iar forța blamului îi împiedică să-și ajute – uneori chiar să-și iubească – odraslele nelegiuite”¹.

Lucrarea lui Andrew Solomon, inedită și „incendiară” prin subiectul și modalitatea abordării, se constituie așadar într-o prezentare unică și interesată a unor elemente ce țin atât de psihologia cât și de existența, istoria și cultura familiei.

Ca orice investigație de pionierat, ea nu este scutită de anumite minusuri și chiar de erori, însă prin faptul că, adesea „scurtcircuitează” cititorul, punându-i în față probleme destul de rar întâlnite dar relevante pentru modul său de viață, făcându-l să-și pună întrebări cu privire la sensul existenței, oferindu-i exemple de situații și reacții diferite la probleme aparent identice și forțându-l să treacă adesea dincolo de modalitățile clișeistice prin care se raporta la anumite situații, se constituie într-un *best seller* și într-o operă ce merită citită. Ecoul favorabil pe care l-a avut în spațiul american e aproape o garanție a receptării de care se va bucura ea în spațiul românesc. De altfel psihologii, filologii, istoricii și teologii, alături de alte categorii de cititori

¹ *Ibidem*, p. 514.

sunt invitați să o lectureze și să ofere o expertiză pertinentă, din perspectiva domeniului lor de cercetare, cu privire la cele exprimate în paginile ei.